

Justitiedepartementet

Yttrande över Begäran om författningsändring avseende ledighet för domare för att ha en annan anställning (Ju2022/02883)

Stockholms tingsrätt har fått Domstolsverkets Begäran om författningsändring avseende ledighet för domare för att ha annan anställning på remiss. Tingsrätten ser positivt på att frågan om lämplig beslutsordning vid ledighet för domstolschefer och andra domare lyfts.

Tingsrätten har granskat promemorians förslag och lämnar följande synpunkter.

Beslut av domstol avseende andra domare än domstolschefer

Enligt förslaget ska domstolarna, i stället för Domstolsverket, fatta beslut om att bevilja andra domare än domstolschefer ledighet för annan anställning när ansökan om ledighet avser en anställning av annat slag eller under en annan tid än enligt 2–7 §§ förordningen om ledighet för domare.

Tingsrätten anser att ordningen att beslutanderätt om ledighet ligger på Domstolsverket har flera fördelar.

Frågor om ledighet kan inrymma svåra avvägningar och arbetsrättsliga bedömningar. Domstolsverket har, på ett annat sätt än den enskilda domstolen, möjlighet att bedöma frågorna utifrån en samlad specialistkompetens. Genom att Domstolsverket fattar beslut i vissa frågor om ledighet för ordinarie domare som gäller domare i alla domstolar tillvaratas möjligheter som ligger i en samlad kompetens och erfarenhet och kontinuitet i beslutsfattandet i dessa ärenden. För den enskilde domstolschefen, särskilt på mindre domstolar, kan det vara svårt att inhämta den kompetens som kan krävas för att besluta i svårare frågor.

Att förutsättningar och omständigheter i ett enskilt ärende kan skifta kan som nämns i promemorian (s.15) vara ett skäl för att delegera beslutsfattandet till domstolarna men det kan också vara ett mycket gott skäl för att beslutsfattandet ligger hos Domstolsverket. Domstolsverket och domstolarna har ett mycket gott samarbete och en bra kommunikation när det gäller frågor om ledigheter av detta slag. Genom att Domstolsverket fattar besluten med ett bra underlag från domstolarna skapas möjligheter till en enhetlig bedömning utifrån goda kunskaper i fall som inte alltid är lätta att bedöma. Tingsrätten anser därför att nuvarande ordning ger möjlighet att upprätthålla en enhetlig praxis som också främjar domstolarnas självständighet. Att aktuella frågor hanteras av Domstolsverket medför också

att risken minskar för bristande enhetlighet i ett och samma ärende. Domstolschefer har förhållandevis ofta ganska kortvariga anställningar. Arbetet som domstolschef är attraktivt och domstolschefer söker sig vidare till andra domstolar i ganska stor utsträckning. En nytillträdd domstolschef skulle mycket väl på sakliga grunder kunna göra en annan bedömning i ett ledighetsärende än sin föregångare. Detta talar också för att behålla den nuvarande ordningen där Domstolsverket fattar besluten.

Tingsrätten ser en risk att den föreslagna lösningen kan bli onödigt kostsam, därför att specialistkompetens måste inhämtas externt, eller att frågorna – om specialistkompetens saknas – inte får den noggranna och arbetsrättsligt förankrade hantering de i många fall kan kräva.

Den föreslagna ordningen innebär vidare bl.a. att ordinarie domares ansökan om ledighet för tjänstgöring hos Justitieombudsmannen eller Justitiekanslern, som granskar domstolarna, ska hanteras av den enskilda domstolen (jfr 3 § förordningen om ledighet för domare). Den tillsynsverksamhet som Justitieombudsmannen och Justitiekanslern bedriver bygger i stor utsträckning på att ordinarie domare rekryteras som föredragande eller byråchefer. Tingsrätten vill i den frågan lyfta att det är både utifrån vikten av domstolarnas oberoende och vikten av den integritet som den granskning som Justitieombudsmannen och Justitiekanslern genomför finns starka skäl att behålla den ordning som gäller idag och som innebär att det är Domstolsverket som fattar beslut i frågorna.

Beslut avseende domstolschefer

I fråga om de ändringsförslag som rör domstolschefers ledighet har tingsrätten i sak inget emot förslagen.

Överprövning

Tingsrätten har inget emot förslaget att överlämning till regeringen inte ska ske.

Tingsrätten anser alltså sammanfattningsvis att det finns flera fördelar med nuvarande ordning där Domstolsverket hanterar frågor om ledighet. Tingsrätten anser därför att det bör övervägas om den nuvarande ordningen ska behållas när det gäller sådana beslut som avses i 8 § 2 förordningen om ledighet för domare.

Utöver det som nu angetts, och de redaktionella synpunkter som redan framförts i remissyttranden från Hovrätten för Västra Sverige och Kammarrätten i Stockholm, föranleder förslaget inte några ytterligare synpunkter från tingsrättens sida.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Gudrun Antemar efter föredragning av den administrativa fiskalen Hjalmar Dunås.

Gudrun Antemar

Hjalmar Dunås